

NÚM. 08

POLÍTICA

Les eleccions generals ratifiquen la moció de censura de fa un any

La legislatura durarà el que convingui als plans de Junqueras i al disseny estratègic de Sánchez

JOAN RODRÍGUEZ TERUEL | 25 JUNY 2019

Pedro Sánchez i Pablo Casado es creuen durant el debat del 23 d'abril. © Juanjo Martín/Efe

Si en el futur hem de recordar dos atributs de les eleccions del 28 d'abril del 2019, aquests haurien de ser continuïtat i provisionalitat, en darrer terme la que li confereix un cert caràcter de primera volta, a l'espera del que succeirà quatre setmanes després, a les eleccions europees, municipals i autonòmiques del 26 de maig del 2019. En això, constitueixen una interessant rèplica de les eleccions generals i municipals que tingueren lloc el 1979. La continuïtat sembla poc discutible. Els resultats han confirmat les tendències que defineixen la política espanyola des que es va produir la moció de censura el juny passat: una recuperació lleu de l'esquerra, afavorida per la divisió de la dreta, i un paper renovat de les forces nacionalistes i, en particular, de l'independentisme català. I la provisionalitat rau en aquells aspectes secundaris que queden per confirmar: la

correlació de força definitiva dins dels espais de la dreta espanyola i de l'independentisme a Catalunya.

Parlem primer del que no ha canviat. Des de juny del 2018, la campanya permanent del PP i Ciutadans havia esdevingut una esmena a la totalitat contra la moció de censura i el gir polític emprès llavors pel nou executiu de Pedro Sánchez. El miratge produït per la revolta electoral a Andalusia va introduir a més un auguri il·lusionant: el miracle que la divisió de les dretes en facilitaria la majoria. La culminació d'aquesta campanya va ser el veto personal a Sánchez amb el qual Ciutadans va iniciar la seva recta final cap a les eleccions. D'aquest veto potser no importava tant l'argument com el missatge: un partit de centredreta renunciava a pactar amb el centreesquerra per així preservar uns suports incerts de la dreta més radical. I és clar, n'esperaven la comprensió i el suport dels seus votants moderats.

El resultat no podia ser més incontestable: l'esmena ha estat rebutjada rotundament per la majoria de l'electorat, després d'una participació indiscutible, la cinquena més alta des del retorn de la democràcia. Aquesta majoria ha ratificat l'agenda del govern Sánchez, amb molts matisos però amb suports inequívocs: el PSOE sol sumarà els mateixos escons que PP i Ciutadans i serà l'únic partit que pot estar en qualsevol combinació de partits per formar majoria, mentre que les dretes no tenen aliats per forçar majories alternatives, ni tan sols puntualment.

Per què ha succeït això? I quant de canvi real hi ha darrere d'aquesta contesa electoral tan turbulenta i sorollosa?

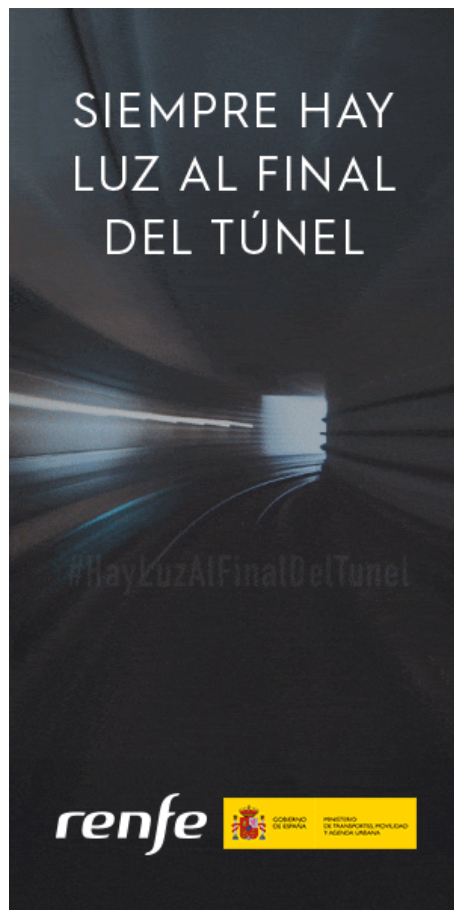
Càstig al PP

La victòria del plebiscit de Sánchez requeria tres condicions: una recuperació del vot socialista sostinguda sobre la mobilització de l'esquerra i la recuperació del PSOE al centre; la fragmentació de la dreta i el càstig al profund desgast acumulat pel Partit Popular; el debilitament de les posicions més unilaterals en el nacionalisme català, representades per Carles Puigdemont. Tal com anunciaven les entranyes de les enquestes d'opinió més serioses, i en contra del que suggeria el soroll interessat de l'opinió publicada en les setmanes prèvies a les eleccions, es van donar totes tres. De fet, podríem tenir la sospita fundada que

aquesta campanya electoral hauria resultat bastant inútil, si no fos perquè ha deixat en evidència que certes estratègies basades en l'insult, la grolleria i la degradació institucional corren el risc del descrèdit electoral. Hem d'agrair i donar la benvinguda a aquesta clarificació, perquè darrerament n'havíem tingut dubtes.

D'una banda, no va ser una sorpresa que PSOE i PSC recuperessin una part important del suport electoral que el 2015 se n'havia anat a Podemos, els Comuns i la resta de confluències. És la conseqüència lògica de la recuperació del vot estratègic (anomenat útil) a l'esquerra, cosa que va fallar completament en el cicle electoral anterior. De fet, la irrupció reeixida de Podemos i les seves confluències el 2015 va ser possible gràcies a la desconexió que s'havia donat entre el partit socialista i la seva base tradicional de votants. Fa quatre anys es va diluir el suport d'aquells votants d'esquerres que havien primat tradicionalment un càlcul utilitari del vot, dissuadits aquesta vegada per la falta de credibilitat en la renovació del PSOE, la desafecció provocada pels últims anys de Zapatero, i l'atractiva promesa d'un càstig a les elits llançada per la nova esquerra radical encapçalada per Pablo Iglesias i Ada Colau.

És cert que les eleccions de 2016 ja havien llançat un avís a l'electorat d'esquerres: la seva divisió i els conseqüents efectes mecànics del sistema electoral havien donat a Mariano Rajoy una minoria artificial suficient per mantenir-se al poder com si no hagués passat res. Les primeres víctimes de la continuïtat en aquell moment van ser precisament els partits d'esquerra, que van quedar exposats a les seves contradiccions internes, i que aviat van derivar en una guerra civil entre faccions. El PSOE va ser el primer, però l'estrip aviat es va estendre també a la nova esquerra de Podemos i les confluències. De fet, a finals del 2017 les expectatives de l'esquerra espanyola eren francament penoses, quan la crisi catalana d'octubre i l'aplicació del 155 van obrir un horitzó encara més inquietant: en el baròmetre de gener del 2018 del CIS, la suma de PSOE, Podemos i les seves confluències tenien una intenció de vot conjunt del 26,5%, tot just un de cada quatre electors.

La moció de censura a mitjans del 2018 ho va canviar tot: poques vegades copsarem millor el significat d'allò que els economistes anomenen un «cigne negre», una imatge amb la qual identifiquen aquells successos difícilment predictibles que canvien abruptament tot el paisatge. Les eleccions d'abril han ratificat la recomposició que ja es reflectia en les enquestes des de juliol passat. La recuperació de dos milions de votants i 38 escons per al PSOE es correspon bé amb la pèrdua de més d'1,3 milions i 29 escons per part de Podemos, IU i Comuns, afeblits pel vot «útil», però també per les seves lluites internes i la pèrdua de les confluències valenciana i gallega.

Els resultats electorals dificulten observar l'altra cara de la victòria socialista: una recuperació moderada del votant de centre que ja s'anava detectant en els sondejos des de juny de l'any passat, quan el PSOE va doblar una presència que havia quedat en nivells testimonials des del 2010. Tanmateix, aquest retorn d'electors moderats al socialisme ha resultat menor del que hauria necessitat Sánchez per refermar la seva posició. En aquest aspecte, es manté la «dretanització latent» que s'ha anat donant a la societat espanyola des del 2011: la representació d'una proporció significativa de votants progressistes de centre ha quedat de facto en mans del PP (perquè es van abstenir),

primer, i de Ciutadans, després, on la seva influència s'ha acabat diluint dins de la majoria de centredreta que avui abasta el partit taronja. Aquesta persistent feblesa del PSOE al centre es reflecteix en la comparació de la suma PSOE-Podemos (i confluències) entre 2015 i 2019: tots dos partits van sumar prop de 400.000 vots menys el 28 d'abril.

La divisió debilita

Per això, la victòria de Sánchez també necessitava un segon ingredient: la divisió de la dreta. I aquesta ha acabat sent més perjudicial del que auguraven les enquestes. Tot i que avui PP i Ciutadans sumen mig milió de votants més que el 2015, han perdut escons. La desunió de les dretes s'ha vist enormement perjudicada pels efectes del sistema electoral, especialment en les circumscripcions menys denses, on tradicionalment ha gaudit d'un vot més sòlid. De fet, aquests partits han perdut prop de 900 mil vots en l'assignació d'escons mitjançant restes, gairebé tots provinents de Vox.

Aquestes dades desmenteixen una llegenda que s'ha anat propagant des de les eleccions andaluses de desembre del 2018: la divisió de les dretes com a facilitador perquè arribin a la majoria absoluta. Com ho va ser per a les esquerres quatre anys enrere, la lliçó és clara: la divisió, debilita. A curt termini, això deixa aquest espai polític en una situació pitjor de la que estava fa tot just unes setmanes. D'una banda, aquests resultats posen en qüestió els lideratges nacionals de Pablo Casado i Albert Rivera, encara que per a aquest últim la processó vagi per dins a causa de la millora obtinguda. En tots dos casos, els seus discursos de duresa contra el govern de Sánchez i contra el paper dels nacionalismes han resultat castigats per una part important de l'electorat. A més, amb Vox se'ls fica al Congrés un nou competidor que aspira a qüestionar alguns consensos bàsics de la política espanyola. PP i Ciutadans amb prou feines tindran temps per a reflexionar sobre què ha passat i recuperar oxigen, perquè el balanç general ha d'atendre com queda l'escena autonòmica i municipal.

A llarg termini, el resultat de la competició per l'espai de centredreta ofereix un escenari més ambivalent. L'ensorrament del PP, perdent més 3,5 milions de vots, no és suficient perquè Ciutadans aconseguixi el *sorpasso* conservador, tot i que els 220

mil vots que el separen del PP és una distància encara menor que l'obtinguda per Podemos respecte al PSOE el 2016. Ciutadans ha entrat en la zona d'absorció potencial del PP. No obstant això, les seves expectatives segueixen sent molt fràgils. D'una banda, aquest «quasi empat» en vots és producte del demèrit del seu oponent. A més, suposa un fracàs clar de les expectatives generades per les enquestes fa més d'un any, quan va tenir el seu *moment Ciudadanos* i es va convertir en la formació amb més intenció de vot fins a la moció de censura. I sobretot, el que ha guanyat Ciudadanos és més que modest davant del que ha deixat de guanyar: tot just una quarta part del vot perdut pel PP i en un context de mobilització massiva dels votants de centre i de dreta. Si la recomposició del poder autonòmic i municipal de les eleccions de maig no milloren substantivament la posició de Ciutadans, aquesta legislatura podria resultar-li massa llarga, precisament quan més decisiva és la seva representació parlamentària per a la governabilitat.

Límits de l'estratègia de Puigdemont

I en aquest context adquireix ple significat la nova victòria d'ERC davant de Junts per Catalunya. Després d'uns anys en què la lògica del moviment independentista imposava al nacionalisme català la renúncia a la seva influència política en la governabilitat de l'Estat, el fracàs del *procés* obre un nou paisatge. El procés judicial i la presó dels dirigents polítics són dues anomalies que enterboleixen encara el panorama polític a Catalunya. Però no hi

---

[POLÍTICA](#) [EDITORIALS](#) [DOSSIER](#) [PERSONES](#) ▾ [CULTURA](#) ▾ [ÀLBUM](#) [SOCIETAT](#) [LA REVISTA](#) [PLAÇA OBERTA](#)

[BLOG](#) ▾ [SUBSCRIPCIONS](#) [ACCÉS SUBSCRIPTORS](#) 🔍

---

renouament dins de Catalunya i ocupar una certa distància entre el neoindependentisme i l'Estat, per poder teixir acords amb els seus sectors més pragmàtics. Aquestes eleccions han confirmat els límits de l'estratègia de radicalització de Puigdemont davant del canvi de rumb proposat per Junqueras. Però aquests reequilibris seguiran depenent de com quedi la distribució interna del poder a Catalunya: Barcelona, diputacions, ajuntaments i consells comarcals. La xarxa institucional que sosté l'independentisme és força autònoma de la recomposició de forces a les Corts Generals.

No obstant això, les eleccions generals ens apunten alguns aspectes a tenir en compte en l'evolució de la política catalana en

els propers mesos. D'una banda, sembla que es consolida la segmentació de blocs a Catalunya i es manté l'absència del vot dual que en el passat havia ajudat a entrellaçar identitats polítiques complexes a Catalunya. Així, la suma de les forces no independentistes el 2019 (PSC-Comuns-PP-Ciutadans-Vox) és idèntica a la que van obtenir al desembre del 2015, entorn a uns 2,4 milions de vots. L'augment de prop de 650 mil votants catalans hauria anat en massa a les forces independentistes, que tanmateix segueixen sense sumar nous sectors socials a les seves files: avui la política catalana depèn bàsicament de la capacitat de mobilitzar «els nostres», no pas de recollir el suport dels «altres».

Certament, aquest increment de vot independentista s'ha concentrat a ERC (dos terços dels votants independentistes), mentre que el terç restant es divideix entre les candidatures amb discursos més durs: JXC i l'escissió de la CUP. Amb aquests resultats, l'equilibri de forces intern dins del Govern de coalició JXC-ERC ha mutat en favor dels segons. Caldrà una actualització dels equilibris. En aquestes condicions, la legislatura durarà segons el que convingui als plans de Junqueras. I això potser no és aliè al disseny estratègic amb què Sánchez decideixi iniciar la XIII Legislatura a partir de juny, un any després de la moció que ho va trasbalsar tot.

Compartir

Sobre l'Autor/a: [Joan Rodríguez Teruel](#)

És professor titular de Ciència Política de la Universitat de València, i editor fundador d'Agenda Pública.

La construcció d'una alternativa catalanista capaç de derrotar l'independentisme

PER ASTRID BARRIO

Manuel Castells, ministre d'un «Estat autoritari»

PER CRISTIAN SEGURA

Després de la destrucció

PER LLUÍS BASSETS

Comunicar en temps de crisi

PER VERÓNICA FUMANAL

Silencis inadmissibles

PER ASTRID BARRIO

Propera fita, la lluita per la dignitat dels civils dels palestins

PER LLUÍS BASSETS

Qui som?

Política & Prosa és una plataforma periodística de debat obert i plural i a la vegada un instrument d'acció ideològica i política pel damunt de blocs i de partits.

Fundadors subscriptors

El vostre compromís permetrà avançar en la creació d'una proposta periodística on els subscriptors seran lectors i també actors disposats a canviar les coses. [Subscriure'm ara](#)

Butlletí Quinzenal

[Accepto les polítiques de privacitat](#)

[Rebre el butlletí](#)

© 2020 Política & Prosa SL | ISSN **2604-708X** | [Avis Legal](#) | [Política de Privacitat](#) | [Política de Cookies](#) | [Termes i condicions de contractació](#)

FUNDADORS SUBSCRIPTORS
Més que lectors, actors disposats a canviar les coses.

SUBSCRIURE'M ARA